



de
uitlaat

de **Uitlaat**

personeelsorgaan
van de
n.v. Koninklijke
Paketaart-
Maatschappij

10de jaargang no. 4
April 1955

Overneming van tekst en
illustraties alleen geoor-
loofd met bronvermelding

*

Alle stukken „de Uitlaat”
betreffende te adresseren:
aan de Redactie van
„de Uitlaat”
p/a K.P.M.
Medan Merdeka Timur 5
Djakarta

* *

Dit nummer bevat o.a.:

Uit het jaarverslag over
1954 van het M.C. Koning
Studiefonds.

*

Lezers schrijven ons: Aus-
traliana.

*

Koopvaardij-predikant Ds.
K.S.G. Zijlstra neemt af-
scheid van Indonesië.

*

Archipelvaart in het ver-
leden (deel XII).

Bij de foto's:

Op de omslag van dit
nummer vindt u de beste
foto van de maand: het
ms. „Bakongan” op de
rede van Gorontalo.

Deze foto werd gemaakt
door C.P. Sorgedragter —
hoofdemployé — agent-
schap Manado, die hier-
voor de uitgeloofde prijs
van Rp. 50,— ontvangt.

*

Op de binnenzijde van
de achterpagina: het ms.
„Valentijn” lost te Tan-
djong Priok.

(foto: Studio Tong & Tim)

n.v. Visser & Co.



Het ss. „Both” verlaat Priok's eerste haven.

(foto: Studio Tong & Tim)

Over het zuur en het zoet van de arbeid

1. Werken is een vorm van zenuw-
achtigheid.
Don Herold (geb. 1839)
2. Bezigheid is de arts der natuur en
de grondslag van het geluk der
mensen.
Galenus (130 — ± 201)
3. Waarom zoekt gij de rust, daar gij
tot werken geboren zijt?
Thomas a Kempis (1379 — 1471)
4. Ik houd van werken; het facineert
me; ik kan er uren naar zitten
kijken.
Jerome K. Jerome (1859 — 1927)
5. Het valt sommige mensen moeilijk
te eindigen wanneer zij klaar zijn.
Otto Weiss (1847 — 1916)
6. De arbeid behoedt ons voor drie
grote kwaden: de verveling, de
ondeugd, en de armoede.
Voltaire (1694 — 1738)
7. Een heleboel mensen zouden een
boel slaap te kort komen als ze
overdag niet naar kantoor hoefden.
Jean de Boisson (geb. 1918)
8. Gestage arbeid komt alles te boven.
Vergilius (70 — 19 v. Chr.)
9. De vrucht van de arbeid is de
zoetste van alle geneugten.
Vauvenargues (1715 — 1747)
10. Werk is het mooiste wat er is, laten
we dus altijd zorgen dat we iets
voor de volgende dag overlaten.
Don Herold (geb. 1889)

Uit de scheepvaartwereld

Wie, zoals wij, iedere dag hier in Nederland een uurtje moet fietsen, weet deze dagen (eind Februari — red.) niet wat hij heeft. Een stormwind blaast iedere dag en zó snijdend koud, dat je oren ervan bevriezen. Nou zijn wij dat soms nog wel gewend, maar een ontzettende storm zoals Genua trof op Zondag 20 Februari jl., was deze eeuw daar nog niet voorgekomen. In een zee-
wering sloeg een gat van 350 meter. Voor honderden miljoenen schade. Schepen werden tegen de kaden geslagen.

Golven als een huis deden er twee kapseizen. En met carbid geladen. Nu weten wij niet of u vroeger nog een carbidlamp op uw fiets „gevaren” hebt. Wij wel. En carbid met water — weten wij nog uit die tijd — geeft gas en stank.

M. C. Koning Studiefonds

Uit het jaarverslag over 1954.

Het Bestuur van het M.C. Koning Studiefonds bracht op 22 Januari 1955 zijn verslag uit over het jaar 1954.

Hieruit blijkt dat op 1 Januari 1955, 67 pupillen hun opleiding volgden met een financiële tegemoetkoming uit het Fonds.

In 1954 werd een bedrag ad f 29.431,96 beschikbaar gesteld voor studiebeurzen, terwijl tevens de tegenwaarde van Rp. 10.940.— werd betaald voor twee studiebeurzen in Indonesië en als bijdrage in de contributie aan de Stichting Nederlands Onderwijs in Indonesië.

In 1954 hebben 10 pupillen hun studie met succes beëindigd, 3 pupillen slaagden voor hun eindexamen en konden in aanmerking komen voor een verdere opleiding.

De op 1 Januari 1955 lopende studiebeurzen hebben betrekking op studie aan:

een Universiteit	8 pupillen
de Technische Hogeschool	1 pupil
de Economische Hogeschool te Rotterdam	2 pupillen
een Zeevaartschool	6 pupillen
een Kweekschool voor Onderwijzers	3 pupillen
een M.T.S.	5 pupillen
een Ambachtsschool	1 pupil
een P.B.N.A.-cursus	1 pupil
het Amsterdamsch Radio-Instituut	1 pupil
een Academie van Beeldende Kunsten	1 pupil
de Kunstnijverheidsschool	2 pupillen
een Muziekschool	3 pupillen
een Typografische School	1 pupil
voor Heilgymnastiek en Massage	1 pupil
voor Analyste	2 pupillen
voor Apothekersassistente	1 pupil
voor Verpleegster	1 pupil
een Huishoudschool	4 pupillen
het Instituut voor Vakopleiding	1 pupil
voor Steno-correspondente	2 pupillen
Instituut Schoevers: talen	1 pupil

48 pupillen,

terwijl financiële steun werd verleend bij de aanschaffing van leermiddelen aan:

- 14 pupillen, die het Middelbaar of het Voorbereidend Hoger Onderwijs volgden, aan
- 1 pupil, die een Meisjespensionaat bezocht, aan
- 3 pupillen, die een school voor Uitgebreid Lager Onderwijs bezochten en aan
- 1 pupil, die Buitengewoon Lager Onderwijs volgde.

In zijn vergadering van 28 Februari 1955 kende de Raad van Bestuur een extra bijdrage toe voor het jaar 1955 ten bedrage van f 30.000.—, daarmede het Bestuur in staat stellend, zijn taak op de tot dusverre gevolgde wijze voort te zetten.

U begrijpt dus dat zo'n boot-op-zijnkant die later zink, met carbid geladen, een groot gevaar betekent. De „Nordanland”, zo heette die Zweedse vrachtboot, is dan ook ontploft. Een enorme ravage natuurlijk. Veel materiële schade. Maar doordat men het heeft zien aankomen geen persoonlijke ongelukken.

*

Nu van Italië even naar Nederland. Dan moeten we door Zwitserland. Een land zonder zeehavens zo u weet. Maar

wist u nu ook, dat Zwitserland evengoed 15 rederijen heeft die tezamen twee en dertig koopvaardijsschepen bezitten met een draagvermogen van ongeveer 200.000 ton? Het zijn alle vrachtschepen met beperkte passagiersaccommodatie. Passagiersschepen varen er in de Zwitserse vloot niet. Natuurlijk heeft Zwitserland bovendien een heel grote Rijnvloot. Ongeveer vierhonderd schepen met een totaal machinevermogen van maar het liefst 150.000 pk.

Lezers schrijven ons:

De redactie behoudt zich het recht voor inzendingen voor deze rubriek te bekorten of te retourneren. Anonyme inzendingen worden ongelezen terzijde gelegd. Correspondentie over deze rubriek kan niet worden gevoerd.

Australiana

Mag ik beginnen met mijn appreciatie uit te spreken voor de regelmatige toezending van Uw blad? U kunt van mijn bijzondere interesse voor de K.P.M. steeds verzekerd zijn!

Onlangs vroeg uw Redactie aan de lezers om enige ondervindingen op papier te willen zetten en hieronder volgt dan mijn bijdrage: een zeer eenvoudig verhaal overigens.

In October van het jaar 1951 vroeg ik mijn ontslag bij de K.P.M., wenste een ieder het beste toe en vertrok naar Australië. Dit, uw nabuurland, zal bij de meesten van u ongetwijfeld genoeg bekend zijn en daarom dan ook zal mijn verhaal u iets anders te vertellen hebben. Het gaat dus niet over de bekende paardenraces of over het scheren van schapen.

Mijn plannen, die ik zo goed mogelijk had uitgewerkt, waren in hoofdzaak gebaseerd op de hier nog schaars aanwezige reparatie-inrichtingen voor nautische instrumenten, iets dergelijks als het Nautisch Instituut van de K.P.M. te Tandjong Priok. Zelfs heden ten dage zijn er hier in Australië nog maar zeer weinig van dergelijke instellingen die er zich mee bezig houden. Gedurende mijn laatste verlof in Nederland had ik mij in deze branche bekwaamd aangezien ik van dergelijk werk houd.

Onmiddellijk na mijn aankomst hier te lande kwam ik in contact met de diverse mensen, ontving alle mogelijke welgemeende adviezen, luisterde met interesse naar de verhalen van zeevaartkundige autoriteiten, trachtte een behoorlijke werkplaats te krijgen om zodoende met mijn „zaak” te kunnen beginnen.

Het spijt mij, u te moeten vertellen dat na een maand langs Sydney's drevlen te hebben rondgezwakt ik tot de conclusie moest komen dat mijn toekomst er nu niet bepaald rooskleurig uitzag. De zakenaspecten waren niet alleen zeer vaag, maar keiharde concurrentie, import-restricties en gebrek aan reserve-kapitaal maakte de gehele affaire voor mij niet bepaald aanlokkelijk.

Zo vroeg men mij b.v. £ 1000,— sleuteltgeld voor een kleine werkplaats annex showroompje. Bovendien ont-

moette ik diverse mensen met een uitgebreide Europese ervaring, die hier zaken waren gaan doen en in de meeste gevallen hun geld en al hun hoop hadden verloren. U zult zich ongetwijfeld kunnen voorstellen hoe ik mij na al deze opgedane ervaringen voelde.

Alles was veranderd en ik besepte maar al te goed dat de fundamentele basis waarop ik mijn plannen, om de K.P.M. te verlaten, had gebouwd, was verdwenen. De drijfveer was geweest om een carrière op zee te ruilen tegen een walbetrekking, doch ik voelde nu dat het wel een zeer gewaagde onderneming zou zijn om op deze wijze door te gaan. Er is immers een spreekwoord dat luidt: gedane zaken nemen geen keer, zodat ik tenslotte besloot om een geschikte baan te zoeken en op die manier te trachten een normaal week-salaris te verdienen.

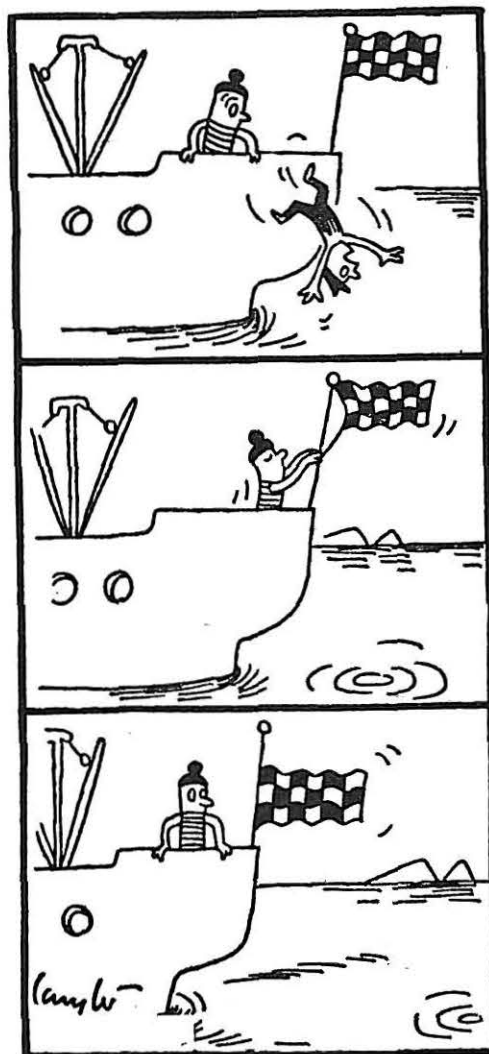
Nog een ander interessant punt. Zonder een Engels of Australisch diploma, voor welk vak dan ook, is het hier practisch niet mogelijk om een betrekking te vinden, welke hoger of beter is dan die van een geschoolde arbeider. Zeker treft men hier een aantal beter gesitueerde Nederlanders aan, maar die zijn in dienst of bij een Nederlandse maatschappij of bij het Nederlandse gouvernement. Ook hebben er onlangs enige taal- en landbouwspecialisten goede betrekkingen gekregen, doch zij vormen slechts een zeer klein percentage van de 50.000 Nederlandse emigranten. Van dit grote aantal hebben de bakkers, loodgieters, schilders, metselaars, automonteurs en timmerlieden nog altijd de beste kansen. Maar wij, gewezen zeelui van Java afkomstig, staan er nu eenmaal niet zo goed voor. Onze vroeger opgedane ervaring, opleiding en diploma's zijn hier geen penny waard! Ik mag één uitzondering maken en dat is dat mijn jaren, op zee doorgebracht, hier worden meegerekend als zgn. „zeedagen”. Ingenieurs zijn hier beter af, zij worden b.v. aangenomen als ploegbazen in krachtstations. Ik had enige introductie's, ik kende verschillende mensen, enz, doch het maakte allemaal helaas niet veel uit. Iedere keer als er geadverteerd werd voor een goede betrekking, had de Australische sollicitant vanzelfsprekend voorrang boven de vreemdeling. Begrijp goed: dit land verwelkomt duizenden emigranten, doch het ligt zeker niet in de bedoeling dat zij beslag leggen op de betere baantjes.

Enige weken gingen voorbij en ik begon mij werkelijk een beetje ongerust te maken. Voorbij waren de dagen van „de vleespotten van Egypte” en het

leven bij de K.P.M. en hiervoor in de plaats waren een hoop zorgen gekomen. Tengevolge van verschillende omstandigheden werd de uitbetaling van mijn pensioen in Australische valuta vertraagd en..... men moet nu eenmaal leven. Het levensonderhoud is hier hoog!

Toen ik dan ook na enkele dagen als gewoon werkmans een betrekking kon krijgen bij de Vacuum Oil Company was ik zeer gelukkig. Kunt u zich dit voorstellen? De ex-gezagvoerder van het K.P.M.-ss....., gekleed in werkschoenen, overall en voorschoot, bezig met het voortduwen, vullen en opladen van oliedrums! Er was voor mij weer zoveel te leren en te werken dat ik er zelfs geen tijd voor had om ook maar enige spijt te hebben. Niemand keek op mij neer. Australië is werkelijk een democratisch land.

Mijn vrouw en ik besloten om onze spaarduitjes te besteden aan een huis om zodoende geen hoge huishuren meer behoeven te betalen. Wij gingen zo goed mogelijk ergens wonen. Was het leven moeilijk? Rekent u maar! Iedere ochtend om 5 uur op, dan het gaan naar mijn werk, hetgeen 1½ uur in beslag



nam en eerst des middags om half 6 weer thuis. Het kostte mij enige weken om aan dit leven gewend te raken, doch uiteindelijk ging het wel. Door ons huishoudentje op de juiste wijze te voeren kon mijn vrouw de eindjes aan elkaar knopen en we konden op deze manier gelukkig gespaard blijven van schulden. Dit duurde zo elf maanden.

Ten gevolge van een tijdelijke depressie werd het werk danig ingekrompen en op een dag in November '52 kwam ik thuis: ontslagen, zonder betrekking! Mijn vrouw troostte mij en zei dat alles wel weer voor elkaar zou komen.

De volgende dag ontmoette ik een man die mij introduceerde bij een levensverzekeringsmaatschappij en twee weken later werd ik wegwijs gemaakt en getest om levensverzekeringsspolissen aan de man te brengen. Helaas, ik bleek geen goede verkoper te zijn. Ik was net in staat om in mijn levensonderhoud te voorzien; veel stelde het niet voor. Daarbij kwam nog dat mijn provisie eerst werd uitgekeerd nadat de verzekerde gedurende een heel jaar zijn premie had betaald. Het gebeurde maar al te vaak dat zij na enkele maanden hun betalingen staakten. Toch was er op den duur enige verbetering te constateren sinds mijn intrede bij de maatschappij, maar ik moest toch verder blijven uitkijken.

Drie maanden later bood een vriend mij een agentschap aan van een huisvestings-administratie-bureau. Ik accepteerde dit aanbod en deed mijn uiterste best er iets van te maken. Nadat ik een hoop geld aan schrijfbehoeften en advertenties had verknoeid, moest ik toegeven dat ik verslagen was! Huisvestings- en dergelijke agentschappen hebben hier geen goede naam. Als agent van een levensverzekeringsmaatschappij, die een behoorlijke firma vertegenwoordigt, had ik altijd nog het vertrouwen van het publiek mogen hebben, doch als een „side-line earner” werd ik min of meer als een halve bandiet beschouwd. Na zes maanden bekeek ik de situatie nog eens opnieuw en kwam tot de conclusie dat het veel verstandiger zou zijn om naar een vaste betrekking, met een geregeld inkomen, uit te kijken inplaats van baantjes met een twijfelachtig inkomen na te jagen.

Intussen had ik mij al helemaal aangepast; waar ik ook maar toekomstplannen met andere emigranten besprak adviseerde ik hen om zich ook maar zo snel mogelijk aan te passen en een of ander vak te leren. Zonder diploma's of beroep heeft men zeer weinig kans om er hier in Australië iets goeds van te maken.

G. Altona.
(wordt vervolgd)



Reparatie aan de kade van Priok's eerste haven.

(foto: Studio Tong & Tim)

324 Nederlanders per km²

Blijkens het zojuist verschenen Statistisch Jaarboek 1954 van de Verenigde Naties is de bevolkingsdichtheid in Nederland in het afgelopen jaar opnieuw toegenomen en wel van 320 tot 324 inwoners per vierkante kilometer. Nederland is daarmee een van de dichtst bevolkte landen ter wereld. Slechts het Saargebied heeft een nog grotere bevolkingsdichtheid, namelijk 380 inwoners per vierk. kilometer.

In Engeland en Wales leven 292 mensen op elke vierk. kilometer, in België 288, in West-Duitsland 200 en

bij onze derde Benelux-partner, Luxemburg, 118, in Frankrijk slechts 78, in de Verenigde Staten 20. Op de Nederlandse Antillen is het gedrang heel wat groter: 188 mensen per km², doch in Suriname en in Nieuw-Guinea heeft men met 2 inwoners per km² voorlopig nog de ruimte.

En hoe vreemd het ook moge klinken: in Nieuw-Guinea en Suriname is de bevolkingsdichtheid toch nog tweemaal zo groot als in de twee belangrijke immigratielanden: Canada en Australië, waar men slechts één inwoner per km² tegenkomt.

Koopvaardij-predikant neemt afscheid



Ds. K.S.G. Zijlstra.

VLAK VOOR ONS VERTREK

Mogelijk herinneren sommige lezers zich nog wat er over ons werk is geschreven in „de Uitlaat” van 1 Februari 1954.

Toen stonden we aan het begin.

Nu bijna aan het einde.

Op 6 Januari 1954 arriveerden we in Tg. Priok en reisden zo snel mogelijk naar onze tijdelijke standplaats Makassar. Daar was steeds volop werk. Maar onze uitzending kon om meerdere redenen slechts voor hoogstens één jaar zijn. Inclusief het voorbereidende werk in nog andere Indonesische havens. Bovendien moest dat ook worden verricht in Singapore en Hong Kong.

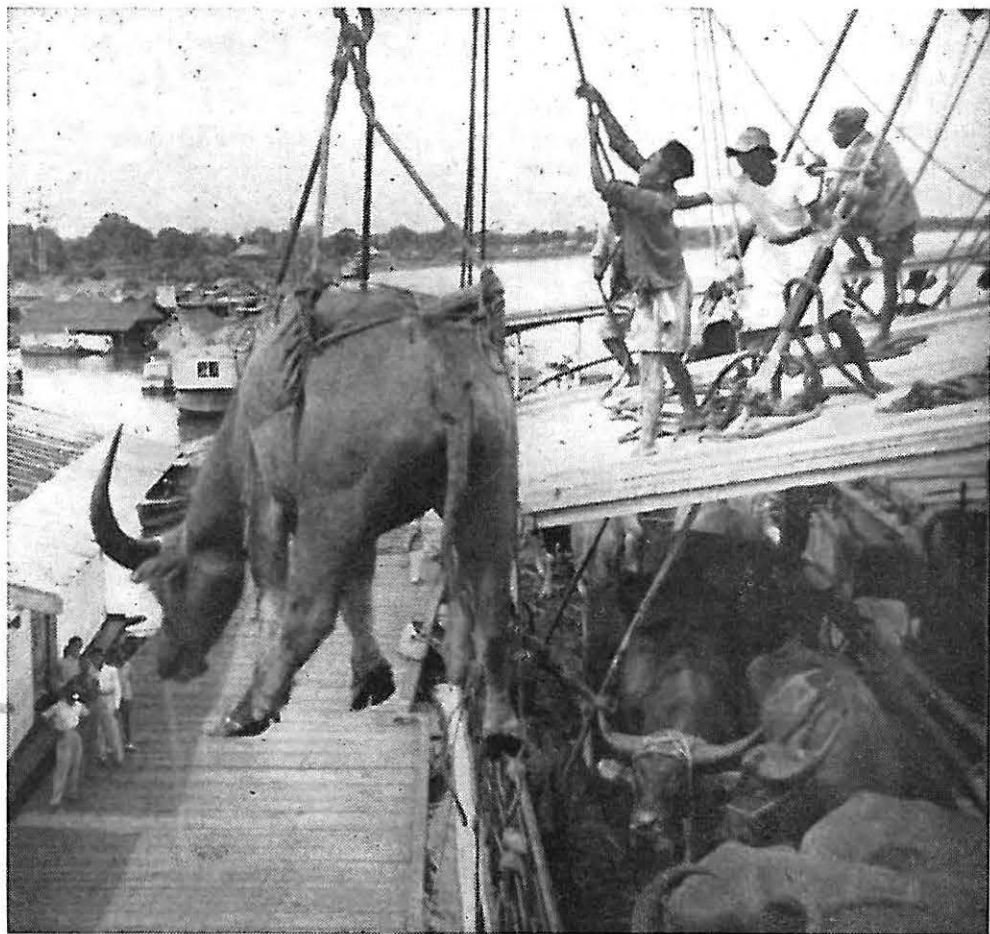
Behalve meestal in Makassar werd enkele weken gewerkt in Surabaya, Semarang, Djakarta en Priok, Balikpapan, Palembang, Pladju en Sungei Gerong. Met 18 verschillende schepen (waarvan 14 K.P.M.-ers) werden kortere of langere reizen gemaakt. Dan is één jaar wel heel kort en de tijd te kostbaarder. Wij moesten er bij alles mee rekenen.

*

Het verzoek om ons verblijf met nog minstens een jaar te verlengen konden wij tot onze grote spijt niet opvolgen. Wel werd met mijn opdrachtgevers overeengekomen enkele maanden langer te blijven en het gehele jaar 1954 voor Indonesië te reserveren en Hong Kong en Singapore naar begin 1955 te verschuiven. Dit is geschied.

Terwijl ik dit schrijf zijn wij in Djakarta (en Tg. Priok) voor het resterende werk en ook om persoonlijk afscheid te nemen van de directeuren, chefs van dienst en vertegenwoordigers van andere scheepvaartmaatschappijen. Eind Maart werken we dan nog één week in Singapore en op 1 April zullen we met de „Oranje” vertrekken.

En als we nu dan toch reeds even



Het ms. „Balikpapan”, liggende aan de vlotten-steiger te Djambi, lost vee.

(foto: Marten Boorsma)

terugzien, dan kunnen we niet anders dan dankbaar zijn. Dankbaar voor de welwillende medewerking, die wij van alle scheepvaartmensen te land en ter zee hebben ondervonden.

Het is ons niet altijd gemakkelijke werk tot een sterke steun geweest. Ook met onze Katholieke vrienden werd aan de wal en op zee steeds op de meest aangename wijze samengewerkt.

*

In mijn achtjarige ervaring als koopvaardij-predikant ben ik ook het laatste jaar weer opnieuw gesterkt in mijn overtuiging, dat ons werk (mits met begrip voor de omstandigheden verricht) aan de geestelijke behoeften van zeer velen tegemoetkomt, maar ook in het algemeen kan bijdragen tot de culturele en recreatieve belangen van alle zeevarenden.

De redactie heeft mij gevraagd enkele artikelen te schrijven over deze periode van ons koopvaardijwerk. Gaarne zal ik daaraan t.z.t. gevolg geven. Ook over de voortzetting van het werk zullen nadere mededelingen volgen.

Wij hadden ook wat ons werk betreft (en daar ging het om) een goede tijd bij de K.P.M.

Het was wel een drukke tijd en we lagen wat dit betreft — geloof ik —

menig keer over ons merk. Maar daartegen had de scheepvaartinspectie nooit enig bezwaar.

Mede namens mijn vrouw voor U allen een hartelijke groet en gaarne tot weerziens.

Ds. K.S.G. Zijlstra
Koopvaardij-predikant.

Werktijd

In een groothandelsbedrijf te Houston in de Verenigde Staten van Amerika werd op een dag op het mededelingenbord de volgende memo aangeplakt:

„Aan alle employé's. Als gevolg van de toenemende concurrentie en omdat wij toch wensen deze zaak voort te zetten, achten wij het nodig nieuwe richtlijnen vast te stellen. Wij verzoeken, dat ergens tussen het moment, waarop het werk begint en het ogenblik, waarop het eindigt, en zonder teveel in te grijpen in de tijd, die gewoonlijk besteed wordt aan de lunch, de koffie, de rust, het vertellen van verhalen, het verkopen van kaartjes voor voorstellingen, het opmaken van plannen voor de vakantie en het nakaarten over de TV-programma's van gisteren, iedere employé probeert enige tijd te vinden, die bestemd zou kunnen worden voor „Werktijd”.

(uit: „The Houston Post”)



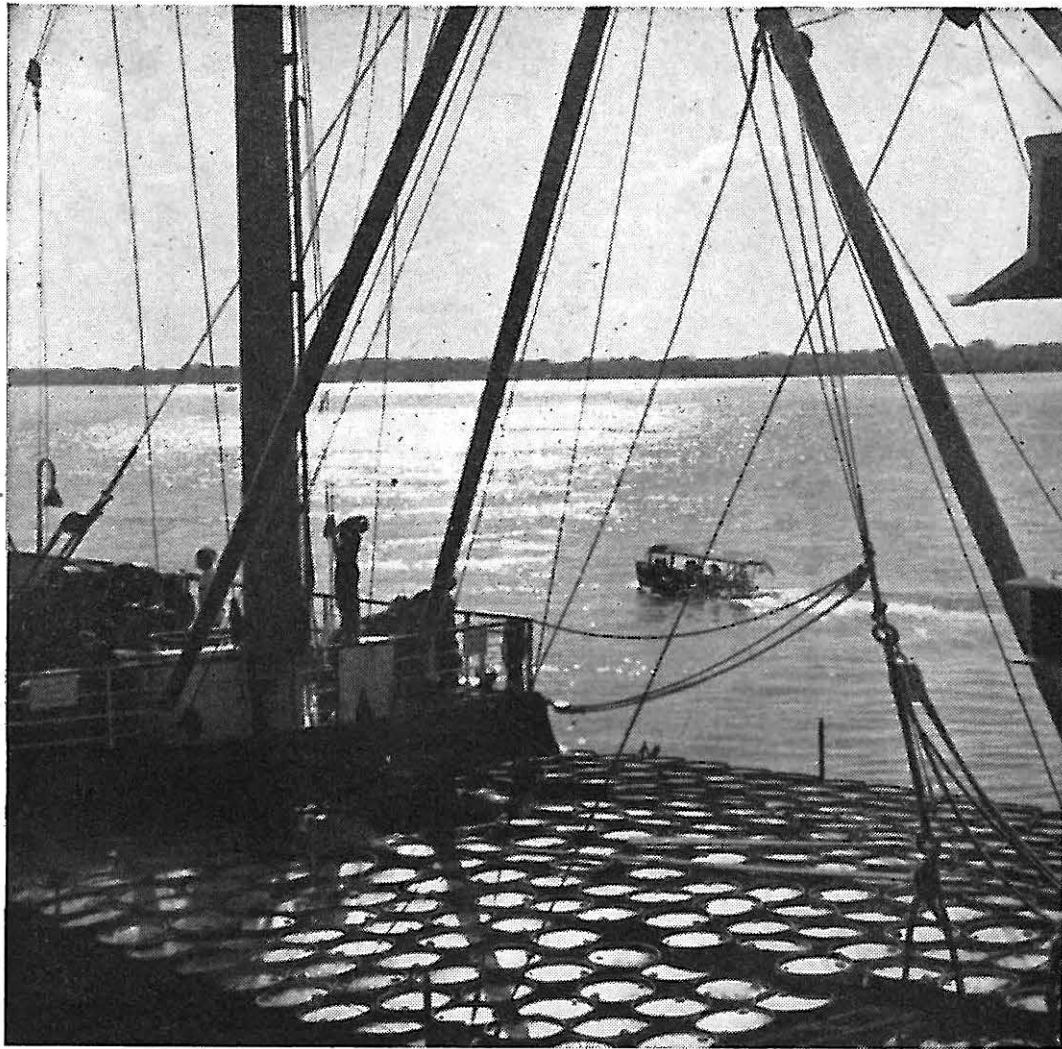
De heer Klaveness, Directeur van de Klaveness Lijn, en zijn echtgenote, kwamen op doorreis door Indonesië, met het m.s. „Kalianget” op 4 Februari te Tandjong Priok aan. Bovenstaande foto werd van de heer en Mevrouw Klaveness gemaakt aan boord van de „Kalianget” door de havenarts van Priok, Dr. Erben.

Baggeraars naar Suezkanaal

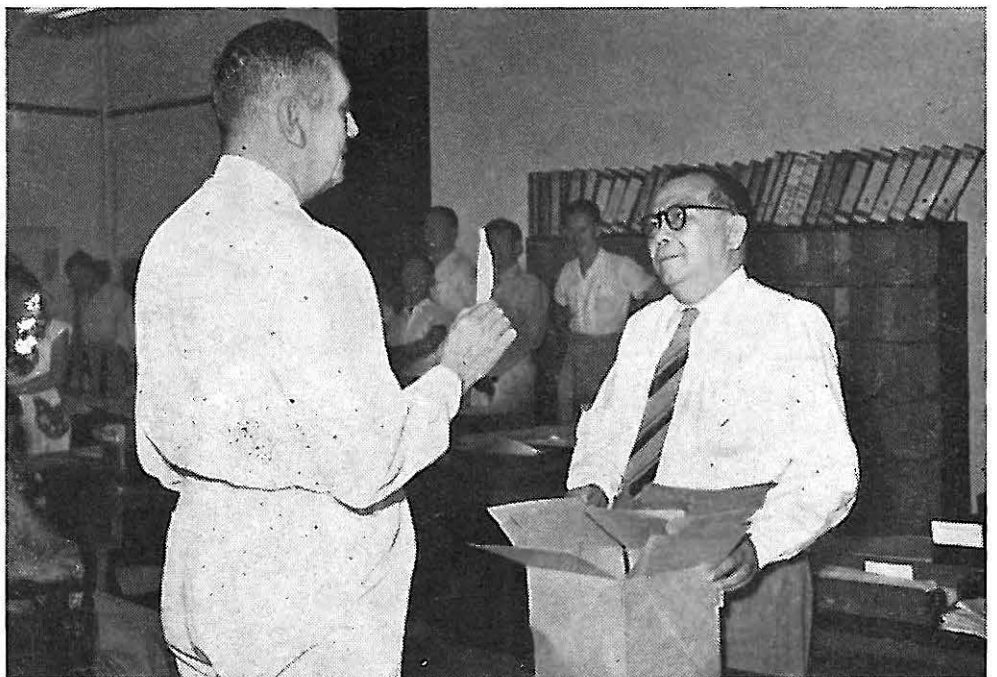
Door de Hollandse Maatschappij voor Aannemingen n.v. te Beverwijk, die bestaat uit de samenwerkende n.v. 's Van Hattum en Blankevoort te Beverwijk, Hollandse Aann. Mij. Den Haag en Kon. Mij. tot het uitvoeren van openbare werken Adriaan Volker te Slidrecht werd van de Suez-Kanaal Mij. aangenomen: het baggeren van een tweede passeerplaats in het Suezkanaal, gelegen bij Kabret, aan het zuidelijk einde van het Grote Bitter Meer.

De Hollandse Maatschappij voor Aannemingen is reeds meer dan vier jaar in Egypte werkzaam. Zij voerde eerst uit een belangrijke uitbreiding van de haven van Port Said (6.500.000 m³), vervolgens werd door haar uitgevoerd het op diepte brengen van het gehele havencomplex van Port Said (1.500.000 m³) en daarna werd door haar circa 15 km van het Suezkanaal verdiept en gedeeltelijk verbreed, terwijl tevens een nieuwe ligplaats voor tankers in het meer Tunsah bij Ismailia werd gegraven (1.500.000 m³).

Het thans ondernomen werk omvat 4.000.000 m³ grond baggeren met motorhoppers binnen de tijd van één jaar.



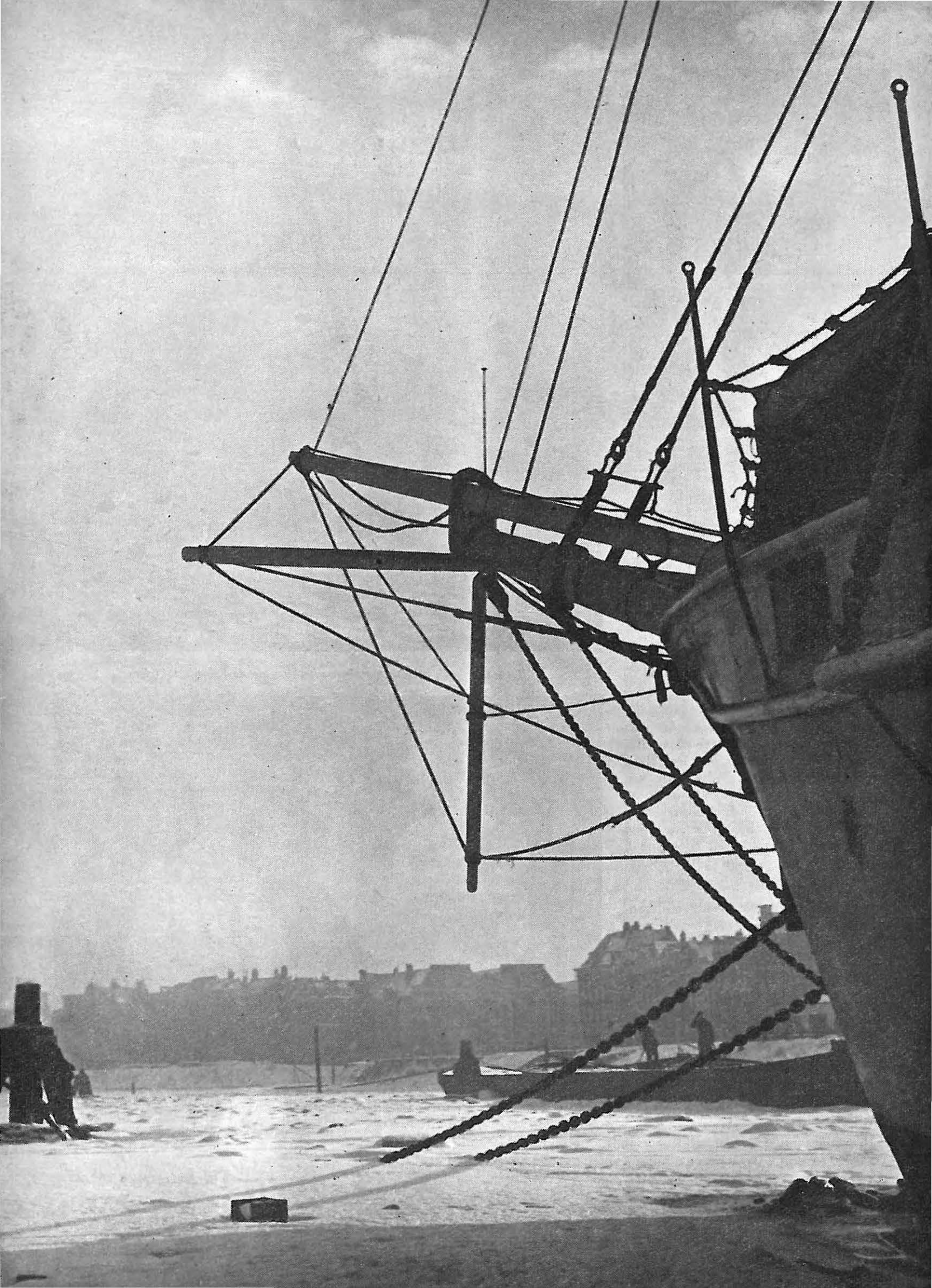
Het ms. „Musir”, beladen met drums benzine, op de Palembang-rivier.



Op 26 Februari jl. nam de heer J. Manuel, hoofdclerk I bij de afd. Claims op het Hoofdkantoor, na een diensttijd van 38 jaar, afscheid van onze maatschappij, om van een welverdiende rust te gaan genieten. Op genoemde datum werd hem, namens de collega's op het Hoofdkantoor, door de Chef van de Afd. Claims, de heer Th. Mulder, enkele geschenken aangeboden.

Op de foto rechts de heer J. Manuel; links de heer Th. Mulder.

(Foto: Ipphos Co. Ltd.)



Voor tijdverdrijf

Hoe oud ??

U wilt iemands leeftijd kennen, bij wijze van tijdverdrijf? Doe dan het volgende:

1. Vraag hem of haar neer te schrijven dag en maand van geboorte, achter elkander als één getal. Is iemand b.v. geboren op de 3de April, dan schrijve hij neer 34 (derde dag van de vierde maand);
2. Laat dit getal met 2 vermenigvuldigen;
3. Tel er 5 bij op;
4. Vermenigvuldig met 50;
5. Tel zijn leeftijd in jaren erbij op, en
6. Tel er 365 bij.

Vervolgens geeft uw proefpersoon u op, welk getal hij uit deze som gekregen heeft. Van dit bedrag trekt u (in het geheim!) 615 af, en zie, u kent zijn geboortedatum en zijn leeftijd!

We zullen een voorbeeld nemen:

1. Hij is op 3 April geboren, en schrijft dus 34;
2. U neemt dit getal twee maal = 68;
3. Tel er 5 bij op, dat is: 73;
4. Vermenigvuldig met 50 = 3650;
5. Zijn leeftijd, erbij, gesteld b.v. op 24, maakt 3674;
6. Daarbij 365, hetgeen komt op: 4039.

U krijgt dus van de proefpersoon het getal 4039. U trekt daarvan af 615 en krijgt 3424. En wat zien uw verbaasde ogen? Dat de man op 3 April geboren is en 24 jaar oud is, hetgeen klopt.

Weet u het ??

A. Een commère is:

1. een Franse komkommer
2. een petemoei
3. een spiegelkastje
4. een onwettelijke handeling
5. een onwettige handeling

B. Een hamei is:

1. een slaginstrument
2. een slagboom
3. een slaghagel
4. een vrouw die haar man slaat
5. de dop op het slagschoorsteentje van geweren

Op nevenstaande pagina:

De voorstevens van het bekende opleidingsschip de „Pollux”, liggende in het Oosterdok te Amsterdam.

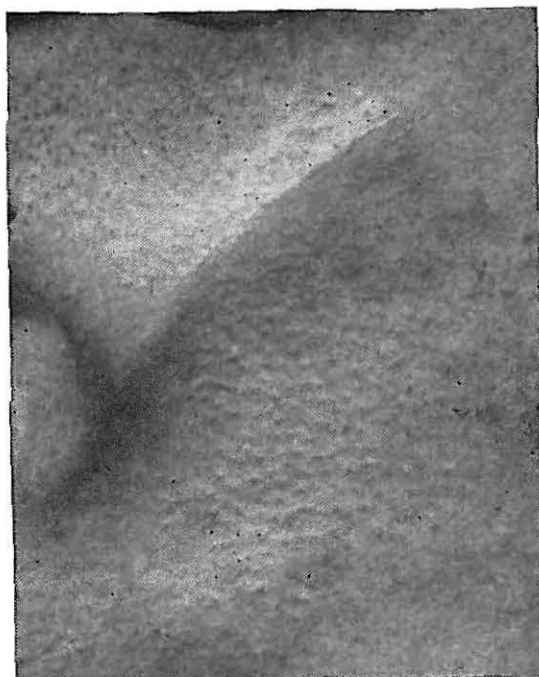
Onze maandelijks foto-prijsvraag



U ziet hiernaast de oplossing van de foto-puzzel, afgebeeld in het Februari-nummer van „de Uitlaat”: de kruin van een dameshoofd.

Vele oplossingen kwamen binnen en er moest weer worden geloot. De prijs van Rp. 15,— viel ten deel aan Mevrouw E. So Ping Lien — p/a Apotheek Ziekenhuis Petamburan.

*



Kunt u al meteen zien wat nevenstaande foto voorstelt? Mocht u er achter zijn (moeilijk is het beslist niet!) zend dan uw oplossing in aan:

de Redactie van „de Uitlaat” — p/a n.v. K.P.M. — Medan Merdeka Timur no. 5 — Djakarta en u heeft kans om Rp. 15,— te winnen.

In de linkerbovenhoek van de envelop zet u: foto-puzzel.

Sluitingsdatum: 20 Mei a.s.l

C. Een slaapbol is:

1. een jongen die niet wil leren
2. een papaversoort
3. een afwijking aan het hoofd van paarden
4. een schertsnaam voor een lakenhandelaar.
5. een winterteent

D. Een snepper is:

1. een vrouw die teveel praat
2. instrumentje van de chirurg
3. een vogel
4. de snavel van een wulp
5. het touw waarmee op zeilschepen de gaffel om de grote mast zit

E. Een steval is:

1. de huid van een marmot
2. de kurk van een medicijnflesje
3. een rijlaars
4. het achterstuk van een schip
5. een zeemansknoop

(als u het niet weet, kunt u de antwoorden vinden op pag. 11).

~~~~~  
Onfeilbaar recept voor goodwill: beloof 10% minder dan u doet.  
~~~~~


Archipel-vaart in het verleden

door
G. Knijpenga
XII

Een jongeman, Alexander Bros genaamd, afkomstig van Makassar, werd uit handen van zeerovers bevrijd en vertelde omtrent zijn wedervaren het volgende:

In Augustus 1833 aan boord van de schoener „Maria Philippa” (gezagv. Cramer) op weg van Makassar naar Bali, werd het schip ter hoogte van Bali Tjolo door een roversaartuig overvallen. Enige leden van de equipage verloren daarbij het leven, anderen werden gewond, waaronder ook de gezagvoerder. Deze sprong bij het enteren door de rovers overboord en verdween in de diepte, nadat een nageworpen lans hem doodelijk schijnt te hebben getroffen. Het lukte Bros met acht Javaanse matrozen in zee te springen met de bedoeling om naar de wal te zwemmen, doch verzwakt door een aan zijn arm opgelopen wond was hij genoodzaakt naar boord terug te keren. Hij sloop de kajuit in en door zich in Inheemse kleren te steken en zich voor Mohamedaan uit te geven, werd hij door de zeerovers gespaard, temeer nog daar hij Mandarees, Boeginees en Makassars sprak. Onder dreiging werd hij gedwongen de aanwezige gelden en goederen aan boord aan te wijzen.

Bros genoot weldra het vertrouwen en naderhand kreeg hij het bevel over een hunner binta's en hij moest mee op roof uit. Hun vloot bestond uit niet minder dan 190 zeilen, terwijl de kust van Bali en Mangarai hun voornaamste operatieterrein was en het onbewoonde eilandje Pangara-Bawang het centrum. Op het rif Passlayerang, nabij Kalant Toea, werden de binta's veelal gerepareerd.

Op een der vele tochten kregen zij een Europees vaartuig in zicht en menende met een koopvaarder te doen te hebben, daar het schip een vale kleur had in tegenstelling met oorlogsschepen die meestal netjes zwart geschilderd zijn, werd het aangevallen. Het bleek echter Z.M.-brik „Meermin” te zijn en de ontvangst was dan ook dienovereenkomstig. De eerste schoten beschadigden al dadelijk verschillende vaartuigen en deed een aantal rovers sneuvelen. Toen na een volle laag van de brik drie der voornaamste binta's zonken, met alles wat er op en aan was, werd door de rest een goed heenkomen gezocht met achterlating van een paduakan, die de vorige dag was genomen.

Enige tijd later kwamen zij met 80 zeilen onder weg zijnde in strijd met

andere zeeschuimers die met prauwen-mayang opereerden. In het gevecht, dat 24 uur duurde, gingen zeven prauwen verloren. Vervolgens kreeg Bros het bevel van het hoofd der vloot, een zekere Kakarinbong, een Arabier en kleinzoon van de grote rover Dato Sariboe, om voor de baai van Bima te kruisen en zodoende handelsvaartuigen op te wachten. Na vier dagen kwam de oorlogsbrik „Siewa” in zicht en zij verscholen zich achter een der eilanden. Toen dit schip veilig was gepasseerd, overmeesterden zij een paduakan, komende van Bima en met rijst beladen.

Tussen de diverse lotgenoten, afkomstig van Makassar, werd dikwijls een poging tot ontvluchten besproken, doch tot daden kwam het niet. Met twee anderen werd Bros uiteindelijk te Kalaut Toea tegen een bal opium ingelost en naar Saleyer overgebracht. Volgens Bros waren er nog velen tegen hun wil reeds jaren in dienst van de rovers, zonder kans te zien te ontkomen.

Een enigszins mysterieuze geschiedenis was dat van de Engelse kotter „Paul Jones”. In 1846 liep namelijk te Amboina binnen de Engelse walvisvaarder „Rover” (capt. John Blyth), medebrengende een door hem op zee aangetroffen kotter „Paul Jones”. Gevraagd werd, behalve geneeskundige hulp, officiële overdracht van de „Paul Jones” door de super-cargo A. M. Moulton. Laatstgenoemde beklagde er zich over met de gezagvoerder John Balthe onenigheid te hebben gehad en vreesde dat deze hem (Moulton) zou vermoorden of op z'n minst op een of ander eiland aan wal zou zetten. De strijd scheen uiteindelijk weer bijgelegd te zijn, tenminste op 24 September van dat jaar vertrokken beide schepen weer van Amboina, blijkbaar zonder dat men tot zaken was gekomen. Het is mogelijk dat Capt. Balthe op de „Rover” is overgestapt, want toen de „Paul Jones” kort daarna te Timor Koepang binnenzeilde, werd A. M. Moulton tot gezagvoerder benoemd. Op 8 October 1846 vertrok de kotter weer met bestemming Swan River, met aan boord een zekere Mr. J. F. Middelcoat, die per Engelse bark „Mizzapire” (capt. P. Hickmann) van Hongkong op Timor was aangekomen en voor zijn gezondheid naar Engeland wilde reizen. Het bleek echter aan boord van de „Paul Jones” zeer ongezond te zijn, want op 3 November d.a.v. werd de kotter weer door de

Engelse walvisvaarder „Brothers” (capt. F. L. Locke) te Timor teruggebracht. Tussen Flores en Sumba vissende, is de „Brothers” door de „Paul Jones” gepraaid, met het verzoek hen naar Timor te brengen.

De gezagvoerder Moulton, de stuurman en Mr. Middelcoat bleken vermoord te zijn, terwijl een Makassarse matroos was overleden.

Het verhaal, dat de twee overlevende Engelse matrozen Parr en Grey deden, kwam hierop neer, dat een zekere Rotta de hoofdmisdadiger was. Hij zou met de Timorees Manuel, die bediende was van Mr. Middelcoat, hebben afgesproken alle Europeanen aan boord te vermoorden en zich van het schip meester te maken.

Rotta vermoordde de stuurman en Manuel bracht Mr. Middelcoat om zeep. Op het rumoer dat daardoor was ontstaan kwam de gezagvoerder af, die van Rotta een klap op zijn hoofd kreeg. Vallend wist de gezagvoerder nog een pistoolschot te lossen, doch hij werd verder met een kris afgemaakt. Daarop begaf Rotta zich naar voren, riep de Engelse matrozen bij elkaar en toen Parr, een der matrozen, naar voren kwam kreeg hij een klap met Mr. Middelcoat's sabel en bleef voor dood liggen. Aan Grey gelastte hij het schip naar Makassar te brengen. Toen Parr niet dood bleek te zijn, werd hem, op verzoek van Grey, het leven geschonken. Deze twee, Parr en Grey, smeedden wederkerig een complot. Zij wisten na enige dagen, met behulp van de Timorees Manuel, Rotta te binden, waarbij hij van Grey een dusdanige klap kreeg, dat hij een 18-tal dagen later overleed.

Men vertrouwde Parr en Grey evenwel niet geheel. Voor het vertrek van Koepang, had gezagvoerder Moulton zich erover uitgelaten zijn twee matrozen niet geheel te vertrouwen en hij had daarom als tegenwicht de twee inheemsen aan boord genomen. Het was echter onbegrijpelijk dat de twee Engelse matrozen, in het voorgedeelte van het kleine vaartuig, niets van de gruweldaad



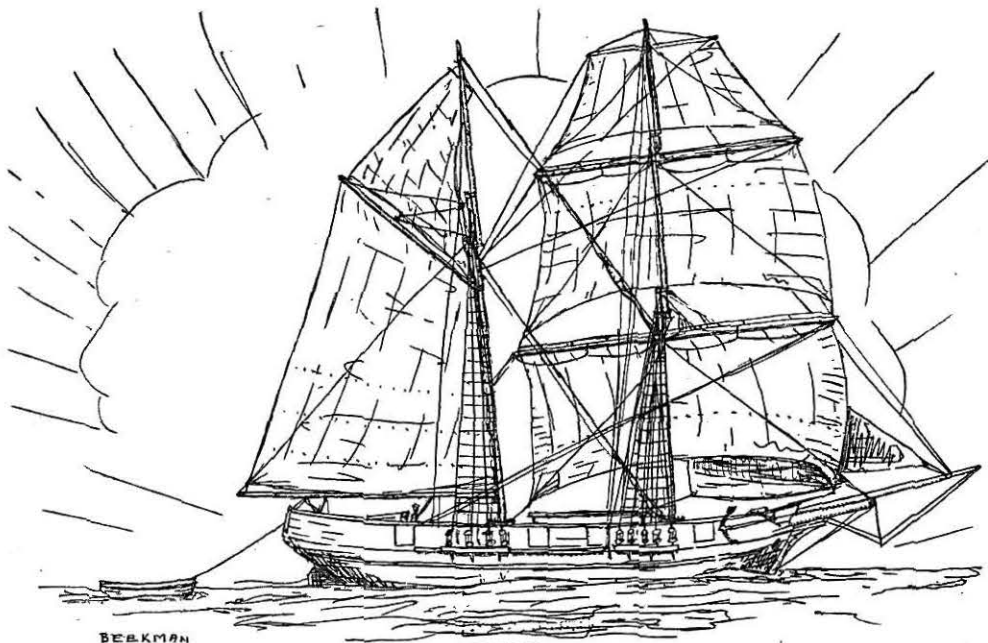
hadden gemerkt en het pistoolschot van de gezagvoerder niet hadden gehoord. Een journaal noch een carga-lijst werd gevonden. Bij inventarisatie bleek de lading te bestaan uit 120 kisten thee en enige manden met aardewerk. Van de bezittingen van Mr. Middelcoat werd een vrij aanzienlijk gedeelte, als staven goud en geld, vermist. Uit het dagboek, door Mr. Middelcoat bijgehouden, waren de eerste bladzijden na vertrek uit Koe-pang gescheurd en de daarin vervatte aantekeningen waren door de matroos Grey voortgezet.

Daar het drama zich op zee had afgespeeld, verklaarde de Raad van Justitie te Surabaja, waarheen de „Paul Jones” inmiddels was overgebracht, zich niet bevoegd de Engelse matrozen te berechten. De Timorees Manuel werd niet meer genoemd. Na oorspronkelijk op een wachtschip in het toenmalige Batavia te zijn vastgehouden, werden de heren naar Singapore gezonden. De Gouverneur aldaar had daarop reeds aangedrongen, daar het hier een Engels vaartuij betrof en, waar het misdrijf in open zee was gepleegd, de Engelse onderdanen voor een rechtbank der Britse admiraliteit terecht moesten staan. Het resultaat van dit onderzoek hebben we helaas niet meer kunnen ontdekken.

*

„Onafgebroken”, aldus schrijft de G. G. Van der Capellen aan de Nederlandse Regering, „zijn door mij pogingen aangewend om het kwaad der zeeroof tegen te gaan, geen kosten, geen zorgen zijn tot dat einde gespaard en niettegenstaande heb ik de grieving dagelijks te ondervinden, dat de stoutmoedigheid der zeeschuimers bijna gelijken voortgang maakt met de verbetering in de middelen om dezelve tegen te gaan. Nog één middel is er, hetwelk tot dusver niet gebezigd is, maar hetwelk, indien ik mij voor den geest haal, welke wonderen daarmede in Europa worden verricht, ik mij niet weerhouden kan de bereiking van mijn doel als het onfeilbaar gevolg te beschouwen; ik bedoel tot invoering van stoomvaartuigen. Indien derzelve daarstelling in deze gewesten mogelijk bevonden werd en met dergelijke vaartuigen tegen de zeeroovers mogt kunnen ageren, houde ik mij overtuigd, dat op deze wijze, of op geene, de kusten van Java van zeeschuimers kunnen worden bevrijd”.

Verzocht werd om een tweetal vaartuigen, doelmatig tot het jachtmaken op snelzeilende roversprauwen. Zij zouden een zeer geringe diepgang moeten hebben, daar de zeeroovers dikwijls in de ondiepste kreken moeten worden opgezocht. Bovendien verzocht de G. G.,



Clipper-schoener „Baltimore”.

daar men in Indonesië nog geheel met het gebruik van stoomwerktuigen onbekend was, enkele in dit vak ervaren zeelieden over te zenden.

In 1826 werden eindelijk de „Orestes” en de „Pylades” besteld bij de Nederlandsche Stoomboot Maatschappij te Rotterdam, wat wij nu kennen als Wilten-Feyenoord. De schepen waren 48 meter lang en 8 meter breed, met een diepgang van ongeveer vijf voet. Zij zouden werktuigen krijgen van 160 pk. nominaal, drie masten voeren en bewapend worden met een lange 24-ponder, een stuk geschut van 24 en vier van 6 pond.

Het ene schip werd gebouwd te Lekkercerk, het andere te Boom bij Antwerpen; machines en ketels werden geleverd door Cockerill te Luik. Bij de proeftocht werden de machines evenwel te zwak bevonden, meer dan 4 mijlen was er niet uit de schepen te halen en het slot was dan ook dat de vaartuigen werden afgekeurd. De bouw van stoomschepen was toen nog een experiment en de uitkomsten wisselvallig.

Inmiddels ging het zeeroversbedrijf, we mogen niet zeggen ongestoord (men kon niet overal tegelijk zijn), voort.

Om nog enkele voorbeelden te noemen:

1826 — De brik „Sara” ter hoogte van P. Mandelika in gevecht met 2 roversprauwen.

1836 — De bark „Alexander” van Nijs Brown & Co. werd door de bewoners van het eiland Vordate afgelopen. Door Oey Ong Seng en Tan Seho, gezagvoerders van twee te Banka thuishorende paduakans, werden te Am-

boina de inheemse matroos Fortuin (zijn naam was hem kennelijk gunstig — Kn.) alsmede 4 Javaanse vrouwen van genoemd schip aangebracht. Ze waren tegen koopwaren ingelost. Gezagvoerder Hariss en een groot deel der equipage kwamen evenwel om het leven.

1837 — Nabij Amenam, dus op de kust van Lombok, werd de schoener „Maria Frederika” (gezagvoerder Gregory) aangevallen en genomen.

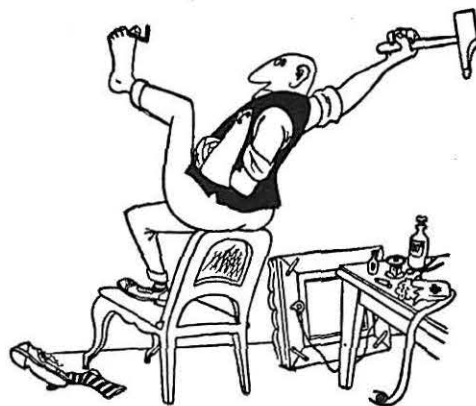
1838 — De brikken „Twee Gebroeders” en „Tek Sing” bij Bali geplunderd.

(wordt vervolgd)

Weet u het ??

(dit zijn de antwoorden op de vragen van pagina 9)

Juist zijn A 2; B 2; C 2; D 2 en E 3.



van onze afdeling personele zaken

De volgende mutaties vonden de afgelopen maand plaats.

AANGEKOMEN.

Per vliegtuig :

E.J. Fiege	3de wtk.	19/2	ex RV
E. Scheidema	2de wtk.	22/2	ex RV
W.R.K. Gaal	4de wtk.	22/2	ex RV
J. Nicolai	hfd. wtk.	23/2	ex RV
W. van der Meer	hfd. empl.	23/2	ex EV (naar Werkpl./ Tg. Priok)
A. Welsch	2de stm.	1/3	ex RV/SV
J. Thiebout	hfd. empl.	1/3	ex GSV (naar afd. VRV/HK)
C.P. van der Heyden	1e stm.	5/3	ex RV/SV
H.J.G. Sikkas	gezagv.	7/3	ex RV
C. Tjebbes	1e stm.	15/3	ex RV
B.H. Niessen	1e stm.	19/3	ex RV
J.B. v.d. Blink	1e stm.	22/3	ex RV

Per ms. „Oranje“ ddo. 24 Maart:

J.K. Nijdam en gezin	hfd. wtk.	ex RV
M.L. de Wit	empl.	ex EV (naar Surveydienst/ Tg. Priok)
Mevr. M.M. Hiskemuller — Kranenburg en kind	gezin 3de stm.	
Mevr. J.C. Dekker — Mallie	echt. 4de wtk.	

Welkom !

VERTROKKEN.

Per vliegtuig:

W.A. van den Berg	3de wtk.	16/2	RV/SV
J. van Boven	3de wtk.	16/2	„
H. Schout	3de wtk.	16/2	ontslag op verzoek
P.S. Kalfsbeek	2de wtk.	23/2	RV/SV
I. van den Berg	4de wtk.	23/2	RV/SV
J.J. Dogger	gezagv.	1/3	RV
B.J. Hennephof	1e stm.	2/3	RV/SV
Th. J. Bronsvort	3de wtk.	2/3	RV/SV
H. Masdorp	4de wtk.	2/3	RV
G.J. van Walraven	3de stm.	9/3	RV/SV
M.F.S. van Zeyl	chef van dienst	15/3	GSV (ex afd. Secr./HK)
Mevr. Ch. G. Bagnol	empl.	16/3	EV (ex afd. PZ/AZ/HK)
B. Tymstra	1e stm.	16/3	RV
A.A. Dekker	1e stm.	16/3	RV
R.A.F. Schwartz	empl.	19/3	EV (ex ag. Medan)
H.A. Corsten	gezagv.	22/3	RV
F.W. Bismeyer	1e stm.	23/3	RV
M. Biljardt	3de wtk.	23/3	RV/SV
H. van der Roest	4de wtk.	„	RV
H. van der Willigen	4de wtk.	„	RV/SV
R.H. Stelter	4de wtk.	„	RV
J.H.G. Mesters	1e stm.	27/3	RV

Per ms. „Willem Ruys“ ddo. 3 Maart:

Ir. R. Haverschmidt	chef van en gezin dienst	(ex S.M.P. — Berau)
M. Berrevoets	hfd. wtk.	OP.
J. v.d. Lijn en echtg.	empl.	EV (ex afd. Secret./HK)
W. Bakker en gezin	empl.	EV (ex afd. Claims/HK)
H.C.J. Huissen en echtg.	empl.	EV (ex agt. Pangkal Pinang)
J.H. Verstappen en gezin	empl.	ontslag op verzoek (ex afd. CM/HK)
Mevr. A.G. Ligthelm — v.d. Geer en kind	gezin empl.	

P.W.G. Gout en gezin	empl.	EV (ex ag. Tandj. Priok)
Mevr. G.G. Schoutrop — Janssen en kind	gezin 1e stm.	
J.W. Lezer en echtg.	2de stm.	RV/SV

Per ms. „Oranje“ ddo. 31 Maart:

J.A. Versteegh	hfd. wtk.	RV
Mr. F.H. von Meyenfeld en gezin	hfd. empl.	EV (ex ag. Tandj. Priok)
B.W. Jonkmans en gezin	hfd. empl.	EV (ex ag. Tandj. Priok)
G. Hofland en gezin	hfd. empl.	EV (ex afd. CM/HK)
J.H. Happé en gezin	empl.	EV (ex afd. TD/Tg. Priok)
C. de Zeeuw	A'dam empl.	(ex ag. Spore)
O. Pietersz	gep. empl.	(ex afd. CM/HK)
Mevr. H.J. Franken en kind	gezin. empl.	
R. Noé en gezin	3de wtk.	RV/SV

Een goede reis en behouden aankomst !

NIEUW AANGENOMEN:

J.A. Dijkstra	kv. 2de wtk.	aangek. per vliegt. ddo. 26/2
J.J. Hettinga	kv. 3de wtk.	aangek. „ „ ddo. 1/3
H.J. Krijns	kv. 3de wtk.	aangek. „ „ ddo. 9/3

Welkom bij onze maatschappij !

MUTATIES:

J.W.A. Boerma	hfd. empl.	ddo. 10/2 van ag. Sibolga naar ag. Medan
W. Bol	empl.	ddo. 19/2 van afd. VZ/HK naar ag. Palembang
R. Hoster	empl.	ddo. 21/2 van afd. VRV/HK naar ag. Tg. Priok
P. Hulleman	hfd. empl.	ddo. 28/2 van ag. Pangkal Pinang naar ag. Tg. Priok
W.F.J. Fels	loc. empl.	ddo. 1/3 ontslag op verzoek (ex Mag. van Gedrukten)
F. van Polanen Petel	loc. empl.	ddo. 1/3 ontslag op verzoek (ex afd. CM III/HK)
C. Stam	2de wtk.	ddo. 1/3 ontslag op verzoek
K. Geitenbeek	empl.	ddo. 7/3 van afd. VRV/HK naar ag. Tg. Priok
J. Ch. Berkholt	empl.	ddo. 11/3 van afd. Claims/HK naar ag. Padang
C.W. Kroon	empl.	ddo. 13/3 van ag. Padang naar ag. Menado
D. Schotel	hfd. empl.	ddo. 16/3 van Surveydienst/Tg. Priok naar ag. Spore
J.W. Ligthelm	empl.	ddo. 21/3 van Ink. & Mag. dienst/Tg. Priok naar ag. Spore

Bernard

Een jonge Fransman duwde het wagentje met zijn zoontje erin over de straat. Het jongetje brulde van woede. „Alsjeblieft, Bernard, houd jezelf in bedwang“, zeide de vader rustig. „Kalm-aan, Bernard, kalm-aan“.

„Wel gefeliciteerd meneer“, zei een vrouw die toegekeken had, „u weet precies, hoe men kinderen moet toespreken — kalm en vriendelijk“. Toen, over het wagentje leunend, zei zij: „Zo, het kereltje heet dus Bernard?“

„Nee, Madame“, verklaarde de vader. „Hij heet André. Ik ben Bernard“.

De nieuwe Nederlandse gulden

De oude gulden zal verdwijnen en de nieuwe gulden komt — zo is het al dikwijls gegaan in de Nederlandse muntgeschiedenis, want de zilveren gulden is van zeer oude datum en van zeer voorname afkomst.

Het woord gulden wijst er al op, dat de munt die men ermee aanduidde aanvankelijk van goud gemaakt was. Zo was het dan ook: de allereerste guldens, die in de wereldgeschiedenis bekend zijn, werden omstreeks 1250 in Florence geslagen. In 1388 liet hertog Albrecht in Dordrecht de eerste goudguldens slaan, maar het duurde nog tot 1542 voor in de Nederlanden de eerste zilveren gulden van de Munt kwam.

Dat was een munt die 19 gram zuiver zilver zwaar was. Lange tijd daarna echter handelde men niet met guldens; men had andere muntstukken en de gulden was slechts een boekhoudkundige grootheid geworden. De provincies sloegen ieder hun eigen munten, hun duiten, hun stuivers, hun schellingen en een munteenheid voor de hele Nederlanden bestond er niet.

Tot de napoleontische tijd was afgelopen en Nederland een koninkrijk was geworden. Bij de wet werd in 1816 bepaald, dat de munteenheid voor het gehele land — en herinner u, dat toen België nog niet bestond, maar deel van het koninkrijk der Nederlanden uitmaakte — de gulden zou zijn. En een jaar later kwam de eerste gulden dan ook in omloop, de eerste gulden van het type, dat reeds zeer veel leek op de munten die vóór 22 Februari moesten worden ingeleverd.

En waren echter kleine verschillen, die erop wezen dat het toenmalige Nederland nog niet in zulk een zilvernood verkeerde als tegenwoordig. Want die eerste gulden was 10,766 gram zwaar en had een middellijn van dertig millimeter. Op de duizend delen bevatte de munt 893 delen zuiver zilver. Lang hield men dat niet vol: niet meer dan 23 jaar. Want in 1840 werd de gulden verkleind tot een middellijn van 28 millimeter. Ze ging precies tien gram wegen, maar het zilveragehalte — de tijd was nog welvarender geworden — werd verhoogd: op de duizend delen kwamen er 945 delen zuiver zilver.

Twee en tachtig jaar lang is dat zo gebleven. Toen kwam het jaar 1922, een tijd die allang niet meer zo rijk was; het aantal delen zilver op duizend werd teruggebracht tot 720.

In de eerste wereldoorlog werd het zilver weer schaars, en voor het eerst

deden toen op grote schaal de zilverbons hun intree. Ze werden na 1918 weer afgeschaft, om in 1939 terug te komen: ze zullen vooreerst nog wel niet verdwijnen.

De Nederlandse regering in Londen liet in 1944 en 1945 niet minder dan 130 miljoen zilveren guldens slaan, die men vlak na de bevrijding gedeeltelijk in het zuiden van het land in omloop bracht, maar die men weer uit de roulering nam toen het al spoedig bleek, dat de mensen ze gingen oppotten.

En nu komt dan de nieuwe zilveren gulden. Het is een beetje een zielig afstammelingetje van de vooroorlogse — neem het hem niet kwalijk, want het zilver is zo duur geworden. De nieuwe gulden zal maar 25 millimeter middellijn hebben, en de goede oude dikte van twee millimeter is teruggebracht tot 1,8 millimeter. Bovendien wordt hij veel lichter dan de vooroorlogse, die 10 gram woog: hij gaat maar zes en een halve gram wegen, op de honderd delen zijn er 72 delen zilver en de rest is koper. Denk nu niet, dat die gulden werkelijk een gulden aan zilver waard is — nee, er zit maar voor 49 cent zilver in, want de zilverprijs zwerft op het ogenblik ergens vlak boven de 100 gulden per kilo. De gulden is van een trotse komaf met een prachtige stamboom. Maar de laatste en de nieuwste generatie is wat gedegeneerd. Maar is dat, in de loop van vele eeuwen, niet eigenlijk altijd met elk geld gebeurd?

(ult: „Het Vrije Volk“)

Sonochemie

In Amerika begint het woord sonochemie ingang te vinden. Het heeft betrekking op de wetenschap, die door middel van al dan niet hoorbare geluidsgolven chemische reacties tot stand brengt. Kleine toestelletjes zijn in de handel gebracht, die een brommend geluid veroorzaken van ongeveer 100 trillingen per seconde. Als de brommer in waswater wordt neergelaten, werken de geluidsgolven zo op het wasgoed in de wasvloeistof, dat de vuildeeltjes als het ware worden losgeschud en dan door het wasmiddel omhuld en aldus weggevoerd worden. Er bestaan ook apparaten, die onhoorbaar geluid maken en op gelijke wijze werken.

Een Amerikaans laboratorium heeft voorgesteld op deze wijze apparaten in melk neer te laten. Deze zullen dan door het juiste aantal trillingen de vetbolletjes van de melk zich veel fijner doen verdelen, waardoor men dan gehomogeniseerde melk kan verkrijgen. De golven kunnen ook bacteriën in oplossingen geheel vernielen. Verder is het mogelijk, dat ze in alcoholische dranken zo werken, dat ze de verbindingen, die bij het lageren langzaam ontstaan, zeer snel te voorschijn roepen. Ook bij het verven van textiel kunnen de snelle geluidloze golven worden gebruikt om de fijnste kleurstofdeeltjes zo te doen meewirren, dat ze gemakkelijk aan en in de vezels vastkleven.

(Economische Voorlichting)

In memoriam

Op 23 Februari jl. overleed te Oegstgeest, in de ouderdom van 71 jaar, de heer

J. Bas

in leven gepensionneerd hoofdverpleger van onze maatschappij.

*

Op 28 Februari jl. is te 's-Gravenhage, in de leeftijd van 65 jaar overleden de heer

J. B. M. Bravé

in leven gepensionneerd gezagvoerder van onze maatschappij.

*

In de leeftijd van 56 jaar is op 2 Maart jl. te Rotterdam overleden de heer

G. Herfst

in leven gepensionneerd adjunct-chef onzer maatschappij.

*

Te Hilversum overleed plotseling op 7 Maart jl. in de ouderdom van 66 jaar, de heer

C. Hempenius

in leven gepensionneerd employé van de Steenkolen Maatschappij „Parapattan“

*

Op 8 Maart jl. overleed te Vlissingen de heer

J. J. Meijnderts

in leven gepensionneerd hoofdwerktuigkundige van onze maatschappij.

*

Te 's-Gravenhage overleed op 16 Maart jl. in de ouderdom van 85 jaar de heer

C. Valkenburg

in leven gepensionneerd chef-zeilmaker van de K.P.M.

Zij rusten in vrede

Taes Lopo terlahir pada tgl. 23 Agustus 1901 di Kupang (Timor) dan mulai bekerdja pada Perusahaan kami di Waingapoe (Sumba) pada tgl. 1 April 1920.

Pada tgl. 1 April j.a.d. ia akan memperingati hal, bahwa ia 35 tahun j.l. masuk kerdja pada K.P.M. Banjak selamat dari kami.



*Taes Lopo
mandur perwakilan
pembantu Waingapoe
35 tahun
1 April 1955*

*

Terlahir pada tgl. 12 Djanuari 1901 di Lamongan, pada tgl. 1 Djuli 1922 Samidjan mulai bekerdja pada Perusahaan kami di Surabaya, dimana ia telah terus bekerdja hingga tgl. 1 Maret 1942. Pada tgl. 7 Desember 1949 ia masuk bekerdja pula pada K.P.M. sebagai Gembong III/djuru usaha II, untuk pada tgl. 1 Djanuari 1951 dinaikkan pangkatnya menjadi Gembong II/djuru usaha I.



*Samidjan
gembong II/djuru usaha
I — perw. Surabaya
25 jaar
7 April 1955*

Maka pada tgl. 7 April j.a.d. ia telah bekerdja tepat 25 tahun pada Perusahaan kami, dengan kedjadian mana kami memudjikan banjak selamat kepadanja.

*

*J. J. C. Tahitoe
machine/motordrijver
25 jaar
8 April 1955
(geén foto beschikbaar)*

Jozef Jacobus Cornelis Tahitu werd op 29 Maart 1912 te Ambon geboren en trad, na zijn schoolopleiding, op 8 April 1930 als leerling-smid in dienst van onze maatschappij. In November 1941 behaalde hij het diploma voor machinedrijver en werd op 1 Januari 1942 aangesteld tot leerling-machinedrijver. Op 16 Maart 1946 volgde zijn aanstelling tot machinedrijver. In April 1951 werd het diploma voor motordrijver behaald en met ingang van de zelfde datum waarop het laatste diploma werd verkregen, werd de heer Tahitoe aangesteld tot machine-motordrijver.

Hendrik Schellart werd op 10 October 1909 te Amersfoort geboren, doorliep de 3-jarige HBS en daarna de Zeevaartschool, om op 15 April 1930 als 4de stuurman in dienst te treden van de KPM. In Maart 1934 behaalde hij zijn 2de rang voor stuurman GHV te Djakarta en werd op 1 October 1937 tot 3de stuurman aangesteld. In December van datzelfde jaar behaalde hij, eveneens te Djakarta, zijn 1e rang. Toen de Duitsers in Mei 1940 Nederland binnenvielen, was de heer Schellart juist met Europees verlof aldaar en kon dus niet naar Indonesië terugkeren. Na Duitslands' capitulatie vertrok hij weer naar deze gewesten en werd op 1 Januari 1946 tot 2de stuurman bevorderd. Op 1 Juli 1950 volgde zijn aanstelling tot eerste stuurman, om op 1 Juli 1954 tot gezagvoerder te worden benoemd.



*H. Schellart
gezagvoerder
25 jaar
15 April 1955*

*

Marinus Johannes de Lange werd op 21 Januari 1910 te Amsterdam geboren, doorliep eerst de Mulo en daarna de Zeevaartschool te Den Helder. Op 15 April 1930 trad hij als 4de stuurman in dienst van de KPM, nadat hij in Maart van dat jaar in den Haag zijn 3de rang voor stuurman GHV had behaald.



*M. J. de Lange
hoofdemployé Nautische
Dienst/HK
chef Afd. Alg. Autozaken
25 jaar
15 April 1955*

In Djakarta behaalde hij in April 1934 en in December 1936 resp. zijn 2de en 1e rang en werd op 1 October 1937 tot 3de stuurman bevorderd. Gedurende de bezettingsjaren van Indonesië was de heer De Lange achtereenvolgens geplaatst op de „Plancius”, de „Merak” en op de „Karsik”. Met het ss. „Thedens” keerde hij in October 1945 in Indonesië terug, waarna hij in 1946 met verlof naar Europa vertrok. Op 1 Juli 1946 werd hij tot 2de stuurman bevorderd. Na ommekeer van zijn EV in Mei 1947 werd hij op verzoek aan de wal geplaatst en wel bij de Nautische Dienst van

het hoofdkantoor in de rang van employé. Op 1 Januari 1951 werd hij tot hoofdemployé benoemd.

In Mei 1954 werd hij aangezocht om als nevenfunctie de leiding op zich te nemen van Chef der Afdeling Algemene Autozaken.

Op 15 April a.s. herdenkt de heer De Lange dus het feit dat hij voor 25 jaar in dienst trad van onze maatschappij. Wij wensen hem van harte geluk en spreken de hoop uit dat het hem gegeven moge zijn nog vele jaren in de beste gezondheid zijn medewerking aan de KPM te geven.

*

Fritz Richard Arthur Nolles werd op 17 December 1908 te Haarlem geboren doorliep eerst de 3-jarige HBS en daarna de Zeevaartschool en trad op 28 April 1930 als 4de stuurman in dienst van onze maatschappij. Nadat hij resp. zijn 2de- en 1e rang voor stuurman GHV had behaald, werd hij op 1 October 1937 bevorderd tot 3de stuurman.



*F. R. A. Nolles
employé Amsterdam-
kantoor
25 jaar
28 April 1955*

Gedurende de bezetting van Indonesië door de Japanners, werd de heer Nolles geïnterneerd en kwam in verschillende Japanse interneringskampen op Java terecht.

Na Japans' capitulatie, om precies te zijn op 1 Januari 1946, werd hij tot 2de stuurman benoemd. In deze zelfde maand vertrok hij met verlof naar Europa en mocht, om gezondheidsredenen, niet meer naar Indonesië terugkeren. Hij werd toen op 15 Mei 1946 op het Amsterdam-kantoor als tijdelijk employé op de Afd. Inkoop/Materieel tewerkgesteld. In November 1946 werd hij definitief voor de zeedienst afgekeurd, om op 1 Januari 1949 vast aangesteld te worden in de personeelsformatie van het Hoofdkantoor te Amsterdam.

*

Geboren op 3 November 1909 te Drachten (Fr.), doorliep Albert van der Meulen eerst de Mulo en daarna de Zeevaartschool te Harlingen. Op 29 April 1930 trad hij als 4de stuurman in KPM-dienst. Hij kwam met het ms. „Tohiti” voor de eerste maal naar Indonesië en behaalde op 8 Maart 1934 te Djakarta zijn 2de rang voor stuurman GHV. Op 1 October 1937 werd hij tot 3de stuurman aangesteld, om in December 1937, eveneens te Djakarta, zijn 1e rang te behalen.



*A. v.d. Meulen
gezagvoerder
25 jaar
29 April 1955*

Gedurende de Japanse bezetting van Indonesië kwam de heer Van der Meulen in verschillende interneringskampen terecht om, na Japans' capitulatie, weer te gaan varen. Op 1 Juli 1946 werd hij tot 2de stuurman benoemd, terwijl zijn bevordering tot 1e stuurman op 1 Juli 1950 afkwam.

Op 1 Juli 1954 werd hij tot gezagvoerder aangesteld.

Op 15 Mei 1909 werd Willem Adriaan Giel te Magelang geboren, doorliep de 3-jarige HBS



W. A. Giel
gezagvoerder
25 jaar
29 April 1955

te Nijmegen en daarna de Zeevaartschool te Texel. Op 29 April 1930 trad hij als 4de stuurman in dienst van onze maatschappij en behaalde op 8 Maart 1934 te Djakarta zijn 2de rang voor stuurman GHV. Op 1 October 1937 werd hij tot 3de stuurman bevorderd, om op 2 Juni 1933, eveneens te Djakarta, zijn 1e rang te behalen. Op 1 Juli 1946 werd hij tot 2de stuurman aangesteld, op 1 Juli

1950 volgde zijn benoeming tot 1e stuurman, om op 1 Juli 1954 tot gezagvoerder te worden bevorderd.

*

Cornelis van Swoll, geboren op 21 April 1909 te Amsterdam, doorliep eerst de 3-jarige HBS en daarna de Zeevaartschool aldaar, met als resultaat dat hij op 29 April 1930 als 4de stuurman in dienst trad van onze maatschappij. Daarna behaalde hij nog resp. zijn 2de en 1e rang voor stuurman GHV; op 1 October 1937 werd hij tot 3de stuurman benoemd. Gedurende de bezettingsjaren van Indonesië door de Japanners is de heer Van Swoll Lijven doorvaren, o.a. op de „Valentijn” en de „Bandjermasin”. Op 1 Juli 1946 werd hij tot 2de stuurman aangesteld.

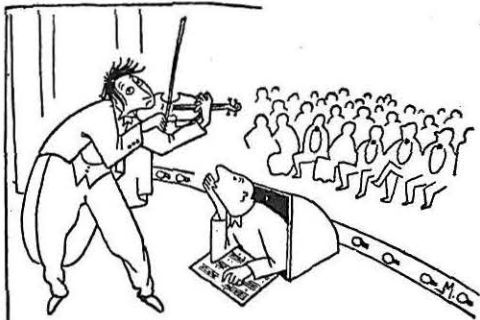


C. van Swoll
adjunct-chef Afd. PZ/HK
25 jaar
29 April 1955

Op zijn verzoek werd de heer Van Swoll op 11 April 1947 in de rang van employé aan de wal geplaatst en werd tewerkgesteld bij de Afd. Personele Zaken van het Hoofdkantoor. Op 1 Januari 1949 werd hij tot hoofd-employé benoemd, om op 1 Juli 1951 tot adjunct-chef te worden benoemd. Tot op heden is de heer Van Swoll nog steeds bij de Afd. P.Z. werkzaam; wij wensen hem met zijn 25-jarige dienstjubiläum op 29 April a.s. van harte geluk.

Oorlogje

Filmcommentator bij een gedeelte van de film, waarin de ouders het jonge paar kussen na de huwelijksvoltrekking: „Zij nemen afscheid, alsof hun kinderen ten oorlog moeten. Maar dit oorlogje zal wellicht een heel leven duren”.



De rechtszittingen in het proces tegen de heer Jungschläger worden regelmatig door de Directie bijgewoond.

Op bovenstaande foto, genomen tijdens de zitting op 17 Maart jl., op de tweede rij v.r.n.l. de heren J.F.P. de Geus, Mr. D.F. de Koe en H. Harinck.

Op de achtergrond, tussen de heren De Koe en Harinck de heer O.H. Ritsema, 'Chef Nautische Dienst.

(Foto: „Muller”)

Per auto dwars door Canada

Van de Atlantische tot de Pacific-kust, dwars door Canada, wordt een autoweg aangelegd over een afstand van 5000 mijl, aldus schrijft Helen Gordon McPherson in de Chr. Sc Monitor. Dit is een zware taak voor een bevolking van 15.000.000 mensen die een enorm gebied van zwaar bergterrein bewonen. De Staat betaalt 50 procent, d.w.z. 150 miljoen dollar; de andere helft moeten de provincies uit hun eigen kas bijpassen. En aangezien er stukken zijn, die 800.000 dollar per mijl kosten, zal men begrijpen, dat men zelfs na een gestadige arbeid van 5 jaar, nog niet helemaal gereed is. De bouw van enkele spiraal-tunnels is nodig geweest om dwars door sommige bergen heen te breken. Er is een grote behoefte aan wegebouwers en goed geschoolde technici.

De weg is gebouwd langs een beroemde route, de oude Caribou Trail, waarlangs ook vele goudzoekers naar het Westen trokken. De weg trekt nu reeds een 6 miljoen Amerikaanse touristen, die de gehele tocht van Nova Scotia naar Vancouver in hun auto's willen afleggen.

Een nieuwe fauna

Prof. Viret, directeur van het natuurhistorische museum te Lyon, heeft onlangs medegedeeld, dat op het plateau van Saint-Vallier-sur-Rhône in het Franse departement Drôme een belangrijke fossiele fauna is ontdekt, welke ongeveer een miljoen jaar geleden in de eerste uitlopers van de Alpen-gletschers bestaan heeft.

Deze fauna, waaronder geen enkele van de hedendaagse diersoorten gevon-

den wordt, omvat wel „enkele voorouders van de tegenwoordige dieren als geheel uitgestorven vormen, zoals mastodonten en tijgers met slag tanden als dolken”.

De laag, waarin deze versteningen gevonden zijn, draagt een tropisch karakter. Men heeft er dan ook evenzeer resten van tropische diervormen gevonden, zoals olifanten gezellen, hyena's, rhinocerossen, luipaarden enz. Het is de enige plaats in Europa, waar men een dergelijke fauna kan bestuderen.

(uit: Echos de France)

De bedoeling.

De meester vroeg: Wat heeft de dichter hier bedoeld?
En Truusje Pieters gaf een keurig exposé.
Ze zei: Nou, dat zijn liefde is bekoeld
En hij komt nooit meer bij d'r op de thee.

Nou ja, de thee, zei onze meester toen, die is hier in dit vers niet essentieel. Belangrijk is het trouw bewaren van die schoen, gebruikt in tegenstelling met het woordje geel.

De meester heeft het haarfijn uitgelegd. Da' geeft de haat aan, die de dichter voelt. Zij zei: Is dat het, wat die man bedoelt
Waarom heeft hij dat niet direct gezegd?

Ritika Bruining
in „Het Parool”

Op kantoor

In een stamcafé ergens in Amerika beschikt de gérant over een gramfoonplaat, die niets anders ten gehore brengt dan het getik van een groot aantal schrijfmachines.

Die plaat wordt steeds opgezet, als een van de stamgasten naar huis telefoneert, dat hij wat langer op zijn kantoor moet blijven werken.

Zorg er voor, dat ge krijgt waar ge van houdt — of ge wordt gedwongen te houden van wat ge krijgt.

Bernard Shaw.

Pieter Stuyvesant wordt geëerd

In de gemeente Weststellingwerf zal in de komende zomer Pieter Stuyvesant, de vroegere gouverneur-generaal van Nieuw-Nederland, worden geëerd als een groot vaderlander.

Pieter Stuyvesant werd in 1590 te Scherpenzeel bij Wolvega geboren. Te zijner ere zal in laatstgenoemde plaats een standbeeld en in Scherpenzeel een gedenknaald, beide vervaardigd door de Friese beeldhouwer Jens-tje Popma, worden onthuld.

Bovendien zal de nieuwe weg Wolvega naar de Noord-Oost Polder, die Pieter Stuyvesantweg wordt gedoopt, worden geopend.

Ook zal er een feestweek plaats hebben.

Er is een comité van aanbeveling gevormd, waarin zitting hebben de heer Freeman Matthews, de Amerikaanse ambassadeur in Nederland, de ministers Beijen, Luns, Kernkamp, Zijlstra en Mansholt, alsmede de commissaris der Koningin in Friesland, mr. H. P. Lint-horst Homan, voorts dr. J. H. van Royen, de Nederlandse ambassadeur in de Verenigde Staten en waarschijnlijk de burgemeester van New York.

De herdenkingsrede zal worden uitgesproken door prof. A. J. C. Ruter uit Leiden. Verder worden er een Pieter Stuyvesant-expositie en tentoonstellingen op het gebied van volkskunst, landbouw en industrie ingericht.

Op een te organiseren congres zal in de herdenkingsweek minister Zijlstra spreken over de noodzaak en de betekenis van de industrialisatie in Zuid-Oost-Friesland, terwijl minister Mansholt een rede zal houden over de landbouwkundige ontwikkeling in dit gebied.

Afstammelingen van Pieter Stuyvesant zullen worden uitgenodigd de diverse plechtigheden bij te wonen.

Vriendinnen.

Een kwartier lang hadden de drie vrouwen aan het tafeltje het over een wederzijdse kennis en deze compleet over de hekel gehaald en in stukken gesneden. Tenslotte viel er een stilte van enkele seconden, waarin zij als het ware haar klauwen opnieuw scherpten. Totdat een van haar zuchtend zeide: „Ik zeg jullie, zij is werkelijk verschrikkelijk. Jelui kent die vrouw niet, zoals ik haar ken”.

„Nou, ik ken haar anders maar al te goed”, voerde een van de beide anderen daartegen aan. „Ik ken haar in ieder detail minstens evens goed als jij”.

„Pff”, risposteerde de eerste. „Hoe kun je haar nou beter kennen als ik; zij is mijn beste vriendin!”



foto: J. H. C. Vermeulen.

opname in Hotel „Goolland”

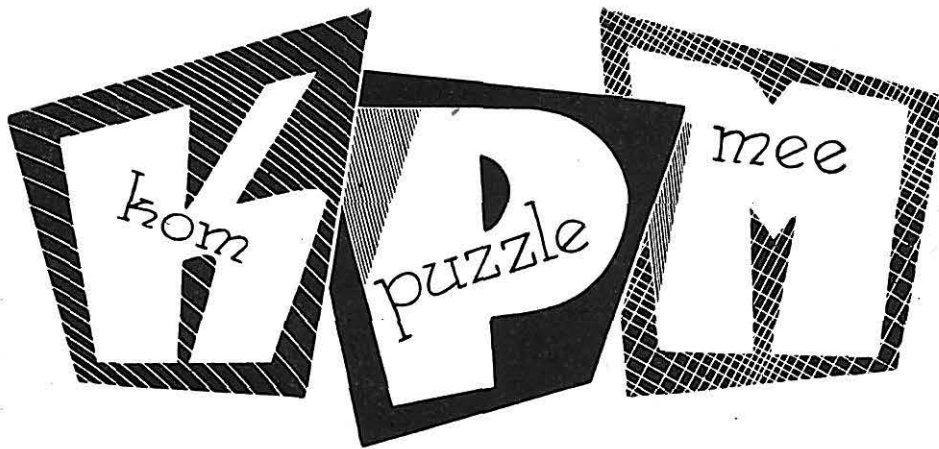
Op 18 Februari jl. werd door Radio-Nederland/Wereldomroep een groetenprogramma voor zeevarenden uitgezonden, bestemd voor de opvarenden van de mss. „Waingapoe”, „Batavia”, „Banggai” en „Toba”. Mevrouw Broekhuizen kon haar echtgenoot juist op de dag van zijn 25-jarige jubileum gelukwensen. Als gasten waren aanwezig de gezagvoerder J. J. Hazelhoff en de hoofdwerktuigkundige J. Ph. Muller met echtgenoten, alsmede Mej. C. J. van Til van het Amsterdam-kantoor.



foto: J. H. C. Vermeulen

opname in Hotel „Goolland”

Op 19 Februari jl. was het groetenprogramma van Radio Nederland bestemd voor de opvarenden van het ss. „Thedens” en het ms. „Tosari”. Op de foto de familieleden die een groot kwamen uitspreken. Mede aanwezig waren de vertegenwoordigster der K.P.M. Mevr. J. Bakker-Stobbe en Mej. C. J. van Til.



Dit is de oplossing van het kruiswoordraadsel, voorkomende in het Februari-nummer van „de Uitlaat”.

part-strak-aden
over-aroma-pari
lade-roman-sage
sleep-ter-minor
--mat--iris--
kar-lek-les-gat
ode-elia-iedere
kiest-eten-abel
egel-elan-stone
reling-piet-dan
--mier-glas--
kil-klip-slaper
orans-gage-getij
recu-haar-votum
anemie-lade-ede
net-tel-pet-ren
--hero--nel--
bedum-gei-reder
edel-ieder-data
eems-deime-eten
klit-arkel-rand

Kruiswoordraadsel

(copyright „Denksport”)

Van links naar rechts:

2 vereniging — 6 glans — 10 deurstijl — 14 bolgewas
— 16 stad in Duitsland — 18 deel v.e. molecule —
19 drietal — 20 militair — 21 vluchtheuvel — 23
bosgod — 25 ouderwets voertuig — 27 klok v. glas
— 29 fraaie kleding — 30 jaargetijde — 31 dik —
32 deel van een motor — 34 vrolijkheid — 35 voor-
zetsel — 37 honende opmerking — 38 beet — 39
rivier in Afrika — 42 voorzetsel — 44 deel van een
schip — 45 soort stof — 47 scheepstouw — 48 noot
— 49 paardenziekte — 51 insect — 53 vlug — 55
stok — 57 trots — 59 wolvlkje — 60 deel van een
huis — 62 hoordsel — 63 buigzaam — 65 depar-
tement — 67 mythol. koning — 69 vochtig koud —
70 oude maat — 71 projectiel — 73 kinderdoek —
75 spinneweb — 77 noot — 78 kalmte — 80 hoofd-
deksel — 81 Athene's wetgever — 83 grondsoort —
84 woudekoe — 86 maand — 88 plaats in Gelderland
— 89 opdracht — 90 bijwoord — 91 omlaag — 93
tolk — 95 voorstelling van iets — 97 mythol. figuur —
98 voegwoord — 99 koraaleiland — 100 honing-
drank — 101 gelijk — 103 voor de vuist — 104
vlek — 105 hemelbrood — 106 wapen.

Van boven naar beneden:

1 hoofddeksel — 3 deel van Noord Europa — 4
klein kind — 5 oude vrouw — 7 oevergewas — 8
handvat — 9 niet door twee deelbaar — 10 aan-
genaam — 11 zijrivier v.d. Seine — 12 noot —
13 schuur — 15 onbep. vnw. — 17 dichterbij — 19
vis — 20 rivier in Duitsland — 22 steenklomp — 24
insect — 25 ogenblik — 26 dikhuidig dier —

De eerste prijs van Rp. 25,— viel ten deel aan:

W. Adam — hofmeester a/b van het ss. „Reynst”.

De tweede prijs van Rp. 15,— aan:
R. M. Sitaniapessy — Afd. Claims/HK.

De derde prijs ad. Rp. 10,— aan:
F. Thielsch — 4de wtk — Dj. Lembang 3 — Djakarta.

Voor deze maand wederom een kruiswoordraadsel, waarvan de oplossingen ons uiterlijk 20 Mei a.s. moeten hebben bereikt. Maar weer veel succes!

1. Inzendingen, welke duidelijk van naam en adres zijn voorzien, te richten aan:
De redactie van „de Uitlaat”
p/a n.v. K.P.M.
Medan Merdeka Timur 5
Djakarta
2. Onduidelijk geschreven oplossingen worden zonder meer ter zijde gelegd.
3. Voor juiste inzendingen zijn 3 geldprijzen beschikbaar gesteld:
1 prijs van Rp. 25,—
1 „ „ Rp. 15,—
1 „ „ Rp. 10,—
4. Over oplossingen en/of toekenning der prijzen kan NIET worden gecorrespondeerd.



„Hij is met mij meegelopen, vandaar,
Mag ik hem houden?”

1		2	3	4	5		6	7	8	9		10	11	12		13
14	15		16			17		18				19				20
21		22			23		24				25				26	
27				28		29				30					31	
	32				33				34					35		
36		37					38				39		40			41
42	43		44				45				46		47			48
49		50		51		52				53		54		55		56
57			58		59						60		61		62	
63				64		65		66		67			68		69	
70			71		72		73		74			75		76		77
		78				79		80				81			82	
	83				84		85				86				87	
88				89					90				91			92
93			94						95			96		97		
98			99						100			101		102		103
		104						105					106			

28 toespraak — 30 bode — 33 sein — 34
kledingstuk — 35 gelaatskleur — 36 groep
— 38 scharnier — 40 dwaas — 41 vergis-
sing — 43 vrucht — 45 eetgerei — 46 voet-
punt — 48 bijna loodrecht — 50 liter —
52 lor — 54 amphibie — 56 zwaardwalvis
— 58 rivier in Italië — 61 rolletje geldstuk-
ken — 64 plakmiddel — 66 deel van het
oog — 67 voorzetsel — 68 vertrek —

72 hoed — 74 Europeaan — 76 wandtapijt —
78 schuine strook goed — 79 deel van een
verkoping — 81 afgetrokken schedelhuid
— 82 plaats in Gelderland — 83 toegankelijk
— 85 voorzetsel — 86 munt — 87 verstand
— 88 korte tijd — 89 voordeel — 90 Euro-
peaan — 92 voedsel — 94 getemd — 95
mand — 96 vallei — 100 moeder — 102
rondhout.

